

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Caussæ huius varietatis. Capvt III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

misit anno octingentesimo septimo, duodecim equites modò singuli, modò bini, modò terni, modò vno agmine omnes apertis tot fenestris turmatim exiliebant, exercitum dixisses è portis castrorum erumpentem. Num verò prodigio simile est, quod horologium cum campanula, & indice, cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis, in Caroli quinti annulo peritissimus artifex inclusit: Confer nunc ista ingenia cum Albanis, & Thracibus, qui solem disci cum magnitudine esse iudicans, lunam capiti impendentem timent, ne cadat; cœlum scalis posse adiri putant, vitro parente nati sint nesciunt; testas, & lapides scœno molliunt; lumen extinguunt, ne à pulicibus pungantur.

Causa huius varietatis.

CAPVT III.

Equidem diuersos specie animos asserere temerarium duco: at omnes virtute, & dignitate pares esse, nec referre, vtrum anima sit Agamemnonis, an Theisire, Alexandri, & Margite, Iulij Cesaris, an Bambalionis, multorum, & grauissimorum hominum sententijs hæc opinio non mediocriter refragatur.

Quid enim aliud est, quam maximum ornamentum ex vniuerso tollere disparitatem perfectionis? quàm Deum similem illi pictori facere, qui præter cupressos pingere nihil poterat? Nunquid ipse eodem lumine stellas omnes incendit, eodem virore arbores irradiat, eadem purpura vestit flores? An quod facit in floribus, stellis, arboribus, hoc ipsum facere non poterit in mentibus? Ex eius fortasse natura repugnat? at immensa est & inexhausta virtus. Ex animis? nihil minus, sequuntur enim, vt mollis cera pollicem fingentis Dei. Haud negarim aliquid syderibus, multum loco, corporis temperamento non parum, institutioni plurimum tribui oportere, à quibus ingenia varijs modis affici videamus. Nam, qui sub crasso aere nascuntur, obrusiores, vt Bœotios; qui sub puro, & delicato, ingeniosiores, vt Athenienses fieri, satis, superque trita veterum dicta docuerunt: ex institutionis verò fonte manauit tanta, quæ in diuersis gentibus cernitur ingeniorum dissimilitudo. Perfæ ferè omnes otiosi, propter Palatinæ opera assidua obsequia Syri cupidi, & auari, vt qui in continua rsi in-

stitoria exercitatione tererentur. Assani molles, vt quorum patria delicijs afflueret, Alexandrini derisores, vt qui à puero diceria, & sales fingerentur, Cappadoces, Cilices, Cretenfes mendaces, & fraudulentos, vt mari, & nauticis rebus affucti, Campani superbi, & arrogantes, quales in summa rerum affluentia nati homines esse solent, & ista quidem ad communes ingeniorum propensiones huc, vel illuc inflectendas vim habent non mediocrem, at in magnis ingenijs aliqua vis est superior, quæ Dei lumine accenditur: quemadmodum enim in corporibus videmus, etsi omnia ex primo luto, quod magnus ille architectus singulari artificio machinatus est, sciamus esse profecta. Tamen quæ in pulchritudine, & deformitate: quæ in robore, & debilitate: quæ in agilitate, & tarditate discrimina cernimus: Rusticellus Hercules mulum suum tollebat humeris. Athanatos quingenario thorace plumbeo indutus, cothurnisque quingentorum pondo calcatus (præclara Venetis fundalia) per scenam ingrediebatur. Adolescens Turca sub Ferdinando Gonzaga, corpore haud quidem magno, sed tereti, assumpto homine in humeros, per funem ad dimidium recti anguli accliuem adiectis gladijs triu feruè palmorum longitudinis præacuaris, acieq; nouacula pedum mallcolis ascendebat, adeò distentus, vt nec in plano facile fuerit sic ambulare: inde funi superpositam tabulam passibus traieciat: cum vix ipsa, vel momento rudenti insistere posset, mox suppositis patellis aneis absque vinculo, quas extentis pedibus retinere cogebatur, per eundem funem ambulabat. Quis non stupeat, & nostra corpora scitilia, hoc acreum, aut igneum esse dicat. Ita in ingenijs euenire solet, dices alia ex cælo delibata, alia ex halitu luti expressa: diuinus Plato aspersos quidem omnibus igniculos esse dicebat, sed in alijs languidiores, in alijs aciores. Mercurius ille ter maximus animis, antequam in corpora laboreretur, craterem mentis singulis esse propositum fingebat, quem alij tantum delibarent, alij modice biberent, alij plenius, quidam se rotos in eum ingurgitarent, qui omnium essent ingenij splendore florētissimi: Quis quid est, gaudeant bene nati, & qui à natura animam bonam, bonam mentem, bonum ingenium sortiti sunt. Hoc primum cultura nostra fundamentum statuo.

Plin. l. 17. c. 20.

Cardan. in subtil.

Mercur. Triumf.

Tris